

Kräv tydligare regler för EU:s vapenhandel

EU beskrivs ofta som ett fredsprojekt, och i dess utrikespolitiska ambitioner framhävs förebyggandet av väpnade konflikter, civil krishantering, bistånd och dialog, medan man talar mindre om militära lösningar. EU:s juridiskt bindande regler för vapenhandel begränsar i dag bland annat handel med länder som bryter mot internationell humanitär rätt, begår grova brott mot mänskliga rättigheter eller är inblandade i terrorism. Dessutom ska hänsyn tas till landets socioekonomiska situation. Detta förutsatt att reglerna tolkas strikt. Men det vaga språket i EU:s regler om vapenhandel gör det möjligt för EU-länder att godkänna handel som uppenbart går på tvärs med reglernas syfte, såsom export av krigsmateriel för strid till Saudiarabien, Colombia, Israel och Iran.

Vagheten gör också att länder tolkar reglerna på olika sätt, och det finns en risk att länder med strängare tolkning så småningom anpassar sig nedåt. Kyrkorna vill därför att Sveriges regering arbetar för att den juridiskt bindande texten i EU:s regelverk blir tydligare och att det ska bli svårare att ge tillstånd till krigsmaterielexport som ett annat EU-land redan har sagt nej till.

Maskingevär till Saudiarabien

Under 2007 exporterade Storbritannien tunga maskingevär till Saudiarabien, ett land som systematiskt bryter mot de mänskliga rättigheterna. Det borde vara självklart att alla EU-länder har riktlinjer som tydliggör att *all* vapenexport bör stoppas till länder som begår grova brott mot mänskliga rättigheter.

EU-länder säljer också vapen till länder med stor fattigdom, där vapenköpen direkt kan motverka socioekonomisk utveckling. Frankrike, världens fjärde största vapenexportör, hade Pakistan som sin näst största köpare 2004-2008. Och under 2006 gav Sverige klartecken till export av ett militärt radarövervakningssystem till Pakistan för 8,3 miljarder kronor, vilket är 12 gånger mer än Pakistans årsbudget för vatten och sanitet. Ett annat exempel är export av lätta vapen från Tjeckien och Slovakien till Colombia år 2005 – ett land med intern väpnad konflikt där grova brott mot mänskliga rättigheter begås. För ett år sedan påbörjade Sverige även diskussioner med Colombia om export av ett radarsystem.

Restriktivt regelverk

Sverige bör tillsammans med EU kräva att det globala regelverk för vapenhandeln (Arms Trade Treaty) som tas fram inom FN blir både restriktivt och juridiskt bindande. Även här bör Sverige driva att stater inte ska godkänna handel med konventionella vapen och ammunition där de används eller riskerar att användas för grova brott mot mänskliga rättigheter, grova brott mot internationell humanitär rätt eller undergräver hållbar utveckling.

Under det Svenska EU-ordförandeskapet har kyrkorna i Sverige valt att lyfta fram vapenhandel som ett prioriterat område. Inom den så kallade Göteborgsprocessen där förre ärkebiskopen KG Hammar är ordförande bedrivs ett arbete för att skapa en dialog kring den internationella legala handeln med konventionella vapen, för att på sikt bidra till att handeln med krigsmateriel sker på ett mer ansvarsfullt sätt och utifrån en fördjupad etisk analys.

Sverige är en av de tio största vapenexportörerna i världen, vilket kyrkorna ser som problematiskt ur ett etiskt perspektiv. Men kyrkorna har insett att det inte räcker att protestera mot den svenska vapenexporten utan vi måste också agera internationellt. Vi anser att Sveriges regering ska ta ledningen i det internationella arbetet och genom EU verka för striktare regler i vapenhandeln.

Karin Wiborn, missionsföreståndare i Svenska Baptistsamfundet, ordf i Sverige Kristna Råd
Anders Arborelius, biskop i Stockholms katolska stift, vice ordf i Sveriges Kristna Råd
Tikhon Lundell, arkimandrit i Serbiska ortodoxa kyrkan, vice ordf i Sveriges Kristna Råd
Anders Wejryd, ärkebiskop i Svenska kyrkan, vice ordf i Sveriges Kristna Råd